In de Wereldbol zijn telkens aan bollen gerelateerde zaken beschreven. Maar wat gebeurde er in die jaren nog meer? In twaalf afleveringen stappen we met zevenmijlslaarzen door de afgelopen 120 jaar. Uit de periode 1890-2010 is per decennium één jaar gekozen en zijn de zaken in de wereld, in Nederland en in de bollensector op een rij gezet. Dit keer 1923.

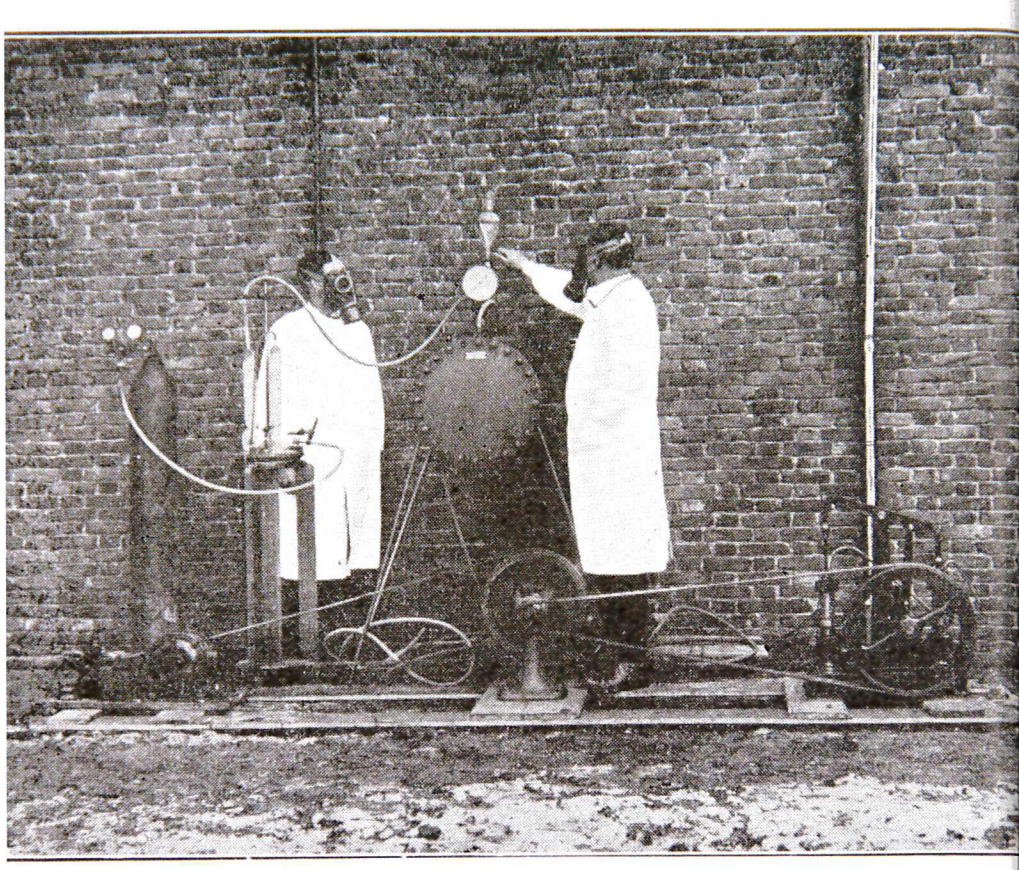

Afbeelding van proefnemingen met blauwzuur uit de brochure ter bestrijding van narcisvlieg

Tekst en foto: Peter Knippels

Oprichting BKD

Vijf jaar na de Eerste Wereldoorlog verlaten begin januari 1923 de laatste Amerikaanse troepen Duitsland en komt hiermee een einde aan de geallieerde bezetting. Frankrijk zet bijna direct een tegenstap en bezet het Ruhrgebied. Een soms vergeten deel van de Eerste Wereldoorlog is uitgevochten in Turkije. Als Duits bondgenoot moet Turkije na de 'Great War' diep door het stof en moet het delen van het westen van het land afstaan aan Griekenland. Op 24 juli 1923 wordt het Verdrag van Lausanne gesloten, waarmee Turkije een aantal steden en eilanden in het westen terugkrijgt van Griekenland. Daarnaast wordt de geallieerde bezetting van Turkije beëindigd. Het graf van Toetanchanon wordt geopend. Zes weken later overlijdt de financier van het project. Velen schrijven dit overlijden toe aan de vloek van de farao. In juli worden in de heuvels boven Los Angeles de wit gekleurde letters 'Hollywoodland' geplaatst. De letters worden het symbool van Hollywood. Eind jaren veertig worden de letters 'land' verwijderd. Op 1 september treft een zware aardbeving Tokio, waarbij meer dan 140.000 mensen de dood vinden. Op 1 september 1923 vindt op de Nederlandse universiteiten de traditionele opening van het nieuwe academische jaar plaats. Voor het eerst in Nijmegen. De Katholieke Universiteit Nijmegen start met tachtig studenten.

KEURINGSDIENST

Een van de gedenkwaardige zaken in 1923 is de start van de veldkeuring van narcissen door de keuringsdienst van de Vereeniging 'De Narcis'. Reden voor de start is de dreigende importstop in de VS wegens problemen met de grote narcisvlieg in narcissen uit Nederland. Dit is de korte versie; het verhaal is complexer en langer.

In de discussie met de Amerikanen zijn aan Nederlandse zijde prof. dr. E. van Slogteren en E.H. Krelage de hoofdrolspelers. Van Slogteren is in 1916 aangesteld voor onderzoek naar de bestrijding van stengelaaltje in narcissen. Hij sticht het Laboratorium voor Bloembollenonderzoek, de voorloper van het huidige PPO. In mei 1919 neemt de Amerikaanse overheid een wijziging van Quarantaine Act 37 aan. Deze wet uit 1917 heeft betrekking op de invoer van planten en wordt nu uitgebreid met bloembollen. Vanaf 1919 mogen bloembollen niet zonder meer worden ingevoerd in de VS. Krelage en Van Slogteren reizen naar de VS om met de USDA (United States Department of Agriculture) te praten over de importeisen. Het heeft niet het gewenste resultaat. In 1922 besluit de VS alleen narcissenbollen in te voeren die gezond zijn. Bovendien stelt zij dat, als er niets wijzigt aan Nederlandse zijde, er vanaf 1926 een importstop voor narcissen komt. Intussen vindt op 17 november 1921 in het Bruine Paard in Sassenheim het eerste gesprek plaats over een keuringsdienst van de Vereeniging 'De Narcis': 'Vrijwillige inspectie der tuinen en afgifte van certificaten door den Phytopathologischen Dienst'. De start van de narcissenkeuringen is in 1923 een feit.

CERTIFICATEN

De PD geeft alleen exportcertificaten af voor partijen die te velde zijn gekeurd en vrij bevonden zijn van grote narcisvlieg. In 1923 wordt 671 hectare narcissen gekeurd onder leiding van administrateur Willem van der Laan van de keuringsdienst. Het mag niet baten. De algemene importstop gaat in 1926 in. Er kunnen alleen narcissen met een speciaal permit de VS in. Tien jaar later reist Van Slogteren naar de VS om in Washington te pleiten voor opheffen van het embargo. Hij legt de verklaring af dat 'Nederland in staat was om geheel gezonde Narcissenbollen te leveren'. Het leidt niet tot direct resultaat. Na een bezoek van een Amerikaanse ambtenaar aan Van Slogteren, wordt in december 1939 besloten tot opheffing van het algemene importverbod.

Waarom het embargo? Is het handelspolitiek, om de eigen narcissenteelt in de noordwestelijke staten te stimuleren? Het is goedkoper om narcissen uit Nederland in te voeren dan om ze zelf te telen. Zo klinken de geluiden toen en zijn de beelden nog steeds, ook aan de Amerikaanse kant.